

O samoj kolektivnoj krivici u Japanu diskutovalo se posle 1945, ali drugačije nego u Evropi i SAD. Posle Goldhagen debate Japanci su bili uvereni da Nemci odbijaju kolektivnu krivicu, ali preuzimaju odgovornost za ono što se zbilo. Tome nasuprot, Japanci su osećali krivicu zbog poraza samo pred svojim carem, a ne pred protivnicima ili žrtvama svoje agresije, tvrdi tokijski istoričar Sato. Zato nije bilo osećanja odgovornosti za agresiju. Posle smrti Hitlera u Nemačkoj je uveden novi režim, dok je Hirohito preživeo poraz i nije suđen kao zločinac. Nije bilo promena na japanskom prestolu, premda se promenila uloga cara. Ipak, mnogi Japanci misle da je posle 15. avgusta u Japanu nastao novi svet. Ono što je za Nemce bio Holokaust, za Japan je bio rat. I nemački i japanski političari su za osudu rata i njegovih posledica dobili Nobelovu nagradu za mir: E. Sato i V. Brant. Ima sličnosti i između suđenja u Nirnbergu i Tokiju. U Tokiju nije bilo presuda zbog zločina protiv čovečnosti, a od 28 glavnooptuženih samo je šestoro osuđeno nasmrt, ostali su 1958. amnestirani (Sato 1999). R. Hes je bio u zatvoru Špandau sve do 1987, posle čega je sve okončano bez pompe. U Tokiju na mestu zatvora Sugano stoji spomen-pločasa natpisom "tragedija rata", što u stvari znači "tragedija poraza". I negovanje uspomena na prošlost je različito. U Nemačkoj su na prvom mestu svedočenja žrtava, a do iskaza počinilaca je teško dospeti. U Japanu, međutim, lakše je doći do sećanja počinilaca, jer bivši vojnici rado govore o svojim "herojskim" delima. Iz rečenog se nameće pitanje da li je nemački obrazac prevladavanja prošlosti pogodan za Japan? Na prvi pogled jeste. I japanski konzervativci, slično nemačkim, misle da će Japan rešiti sve probleme ukoliko se Japanci vrate nacionalnom osećanju poput kamikaza-pilota. Premda je mnogim japanskim intelektualcima zanimljiv nemački obrazac "prevladavanja prošlosti", ipak Japanci nisu uspeli da prošlost prevladaju kao Nemci (Minoguchi 1999). Nemački obrazac nije bilo lako oponašati jer nema pritiska domaćeg i stranog javnog mnjenja niti insistiranja da su japanski zločini neuporedivi kao što je Aušvic. Doduše neprevladana prošlost i u Japanu ogleda se u prisustvu i uticaju "mrkih Japanaca", "poricatelja Nankinga" i u prećutkivanju zločina u Kini. Ali, nema ni traga tome da bi japanski političari rekli da je 15. 8. 1945. dan oslobođenja, kao što se u Nemačkoj govori za 9. maj 1945. Dok je u kolektivno sećanje Nemaca neizbrisivo utisnut holokaust, Japanci se još nisu ni suočili sa tim da su izgubili rat. U Nemačkoj ima pozivanja na pojedinačnu krivicu i odgovornost što je u Japanu nepoznato. Takođe, kod Japanaca nema striktnog odvajanja "čistog" rata i fašističkih zločina (što je u Nemačkoj tek izložba zločina Vermahta 1997. osporila). U Nemačkoj se dugo govorilo o hrabrim vojnicima na frontu koji nisu bili umešani u nacističke zločine iza fronta. Ovo "čisto" razdvajanje bilo je aktuelno u vremenu kada je SR Nemačka bila član borbenog atlantskog antikomunističkog bedema. Oba postupka služila su tome da se odgovornost i krivica za prošlost ograniče na pojedince, da bi se sprečilo da se krivica za prošlost prevali na naciju. Ovoga, međutim, nije bilo u Japanu, jer je totalni rat (shvaćen u celini kao nacionalni interes) bio pojam na koji se japansko prevladavanje prošlosti usredsredilo (Minoguchi 1999). U Nemačkoj je prevladavanje prošlosti elastično, prilagođava se novim generacijama i krupnim spoljopolitičkim promenama posle 1990. Ljudska prava imaju sve veću ulogu. Minoguchi zaključuje da je odnos Nemaca prema prošlosti kulturno uslovljen i istorijski sazero princip koji ne treba mešati sa "serenadom skidanja mrkog", koju Japanci jednostavno žele da odsviraju.

Pokazujući razliku između prevladavanja prošlosti u Nemačkoj i Japanu, Buruma je još kritičniji prema Azijatima (Krebs 1996). U obema zemljama je, tvrdi on, samorefleksija prigušena manijakalnim nagonom za ponovnom izgradnjom i privrednim uspesima. Japanci prenaplaćavaju vlastite žrtve (pored "normalnih" i atomske), dok u pogledu vlastitih zločina